

PODSTAWY FINANSÓW

DR INŻ. KAMILA URBAŃSKA
KAMILAURBANSKA99@GMAIL.COM

Rachunek Wyników

Rachunek wyników (rachunek zysków i strat) to zestawienie kosztów i strat z przychodami i zyskami podmiotu gospodarczego za dany, ściśle określony okres, wyrażone w jednostkach pieniężnych. Jedno z podstawowych sprawozdań finansowych przedsiębiorstw.

Rachunek Zysków i Strat

- Rachunek zysków i strat jest kolejnym po bilansie sprawozdaniem obrazującym sytuację finansową jednostki
- Rachunek zysków i strat jako sprawozdanie przedstawia różne pozycje, które pozwalają odpowiadać na pytania:
 - Jaki jest ostateczny rezultat finansowy działalności w danym okresie?
 - Jakie czynniki ten rezultat ukształtowały?

Rachunek zysków i strat

Podstawowe zasady konstrukcji rachunku zysków i strat obejmują:

- 1) Wyodrębnienie jednorodnych strumieni wynikowych o charakterze przychodów i ich zmniejszeń
- 2) Przyporządkowanie wyżej wymienionych strumieni do odpowiadającym im charakterem segmentów wynikowych
- 3) Wyliczenie pośrednich kategorii wynikowych
- 4) Prezentacja danych w wybranej formie sprawozdawczej

Przychody

- **Przychody** zgodnie z prawem bilansowym powinny być rozumiane jako uprawdopodobnione powstanie w okresie sprawozdawczym korzyści ekonomicznych o wiarygodnie określonej wartości, w formie zwiększenia wartości aktywów albo zmniejszenia wartości zobowiązań, które doprowadzą do wzrostu kapitału własnego w inny sposób niż wniesienie środków przez właścicieli
- **Przychody** to należne lub już uzyskane kwoty pieniężne z tytułu sprzedaży różnych składników majątkowych i świadczenia usług oraz z innych tytułów związanych z normalną działalnością podmiotu

Przychody

Do przychodów zaliczymy m.in.:

- Sprzedaż towarów, wyrobów gotowych, materiałów, środków trwałych, papierów wartościowych i innych składników aktywów
- Otrzymane opłaty za różnego rodzaju usługi
- Dotacje przedmiotowe
- Otrzymane od innych podmiotów kary i odszkodowania
- Uzyskane odsetki i dywidendy
- Otrzymane darowizny

Koszty

- **Koszty** są to uprawdopodobnione zmniejszenia w okresie sprawozdawczym korzyści ekonomicznych, o wiarygodnie określonej wartości, w formie zmniejszenia wartości aktywów albo zwiększenia wartości zobowiązań i rezerw, które doprowadzą do zmniejszenia kapitału własnego w inny sposób niż wycofanie środków przez właścicieli
- **Koszty** obejmują te operacje gospodarcze, które wyrażają w pieniądzu celowe zużycie lub wydanie składników majątkowych
- **Koszty** utożsamiają wszystkie nakłady jakie ponosi podmiot z własnej woli i w związku z prowadzoną działalnością

Koszty

Koszty obejmują m.in.:

- Nakłady poniesione w związku z produkcją wyrobów / świadczeniem usług
- Wartość wydanych odbiorcy sprzedanych towarów, materiałów, środków trwałych, papierów wartościowych
- Wartość należności nieściągalnych
- Zapłacone odsetki
- Przekazane darowizny

Rodzaje działalności w Rachunku Wyników

- I) **Działalność operacyjna podstawowa** – dotyczy zasadniczego przedmiotu działalności – tego do którego jednostka została powołana

- **II) Działalność operacyjna pozostała** – dotyczy działalności pośrednio związanej z działalnością operacyjną podstawową. Zdarzenia niesystematyczne, incydentalne.

- III) **Działalność finansowa** – to gospodarka środkami pieniężnymi, obrót papierami wartościowymi, zaciąganie, spłata i udzielanie pożyczek, zmiany kursów walutowych.

- **IV) Zdarzenia nadzwyczajne** –
to zdarzenia o charakterze losowym

Rachunek Zysków i Strat

Merytoryczne podstawy konstrukcji rachunku zysków i strat określone są przez naczelną zasadę rachunkowości:

- Zasada kontynuacji działania
- Zasada memoriałowa
- Zasada współmierności kosztów i przychodów
- Zasada ostrożności wyceny

Zasada kontynuacji działania

Zasada kontynuacji działania - nadrzędna zasada rachunkowości, zgodnie z którą zakłada się, że jednostka gospodarcza będzie kontynuowała swoją działalność w dającej się przewidzieć przyszłości oraz w niezmiennym istotnie zakresie. Przyjęcie założenia kontynuacji działalności przy sporządzeniu sprawozdania finansowego nie może być sprzeczne ze stanem faktycznym lub prawnym

Zasada memoriałowa

Zasada memoriałowa – zasada w rachunkowości polegająca na ujęciu w księgach rachunkowych oraz sprawozdaniu finansowym ogółu operacji gospodarczych dotyczących danego okresu. W księgach rachunkowych jednostki należy ująć wszystkie osiągnięte przychody i obciążające ją koszty dotyczące danego roku obrotowego, niezależnie od terminu ich spłaty.

Zasada współmierności przychodów i kosztów

Zasada współmierności w rachunkowości polega na tym, że koszty poniesione w celu osiągnięcia określonych przychodów muszą być ujęte w księgach rachunkowych w tym samym okresie rozrachunkowym, co osiągnięte przychody. Dotyczy to głównie kosztów bezpośrednich, np. kosztów wytworzenia sprzedanych wyrobów.

Zasada ostrożności wyceny

Zasada ostrożnej wyceny (zasada ostrożności) - jedna z nadrzędnych zasad rachunkowości, która nakazuje wyceniać zasoby majątkowe jednostki i źródła ich pochodzenia, tak aby nie spowodować zniekształcenia wyniku finansowego.

Ustawa o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. formułuje tę zasadę w **art.**

7 ust. 1:

Poszczególne składniki aktywów i pasywów wycenia się stosując rzeczywiście poniesione na ich nabycie (wytworzenie) ceny (koszty), z zachowaniem zasady ostrożności. W szczególności należy w tym celu w wyniku finansowym, bez względu na jego wysokość, uwzględnić:

- *zmniejszenia wartości użytkowej lub handlowej składników aktywów, w tym również dokonywane w postaci odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych;*
- *(skreślony);*
- *wyłącznie niewątpliwe pozostałe przychody operacyjne i zyski nadzwyczajne;*
- *wszystkie poniesione pozostałe koszty operacyjne i straty nadzwyczajne;*
- *rezerwy na znane jednostce ryzyko, grożące straty oraz skutki innych zdarzeń.*

Struktura ustalania wyniku finansowego

Warianty Rachunku Wyników

- Warianty określają alternatywne sposoby prezentacji kosztów i przychodów zasadniczej działalności operacyjnej
- Według standardów polskich wyróżniamy:
 - wersję porównawczą,
 - wersję kalkulacyjną.

Warianty te różnią się sposobem wykazywania kosztów działalności operacyjnej podstawowej, sposobem ustalania kosztów własnych sprzedawanych produktów. W wariancie porównawczym koszty działalności operacyjnej podstawowej są wykazywane wg rodzajów.

Rodzajowy układ kosztów

- 1) Amortyzacja – dotyczy środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.

Amortyzacja

- Czynniki wpływające na wysokość odpisów amortyzacyjnych:
 - a) Wartość początkowa tj. cena nabycia + koszty zakupu + koszty montażu i przystosowania do użytkowania

Amortyzacja cd.

b) Okres użytkowania

- Intensywność wykorzystania
- Liczba zmian na których pracuje
- Tępo postępu technicznego
- Ograniczenia czasu użytkowania

prawne

umowne

naturalne

□ Metody amortyzacji

amortyzacja liniowa

amortyzacja degresywna

amortyzacja progresywna

amortyzacja naturalna

Amortyzacja liniowa

Zakłada, że zużycie środka trwałego jest równomierne w poszczególnych okresach (stosuje się do środków nieprodukcyjnych).
Stawki amortyzacyjne będą równe we wszystkich okresach

Amortyzacja degresywna

Zakłada malejące stawki amortyzacyjne wraz z upływem użytkowania. Stosuje się wówczas gdy wraz z upływem okresu użytkowania maleje wydajność środka trwałego, lub gdy wraz z upływem okresu użytkowania rosną koszty eksploatacji.

Amortyzacja progresywna

Odpisy amortyzacyjne są rosnące wraz z upływem okresu amortyzowania. Występuje wówczas gdy środek trwały dochodzi wraz z upływem czasu do pełnej zdolności produkcyjnej.

Amortyzacja naturalna

Stawki amortyzacyjne są proporcjonalne do wykorzystania środka trwałego. Mierzymy to czasem pracy lub wielkością produkcji.

2. Zużycie materiałów i energii

Wycena zużycia materiałów:

- Wycena wg cen rzeczywistych,
- Wycena wg stałych cen ewidencyjnych

Wycena wg cen rzeczywistych

- **Metoda FIFO**
(pierwsze przyszło pierwsze wyszło),
- **Metoda LIFO**
(ostatnie przyszło pierwsze wyszło),
- **Metoda ceny przeciętnej**
(średnia ważona ceny policzona po każdej dostawie),
- **Metoda szczegółowej identyfikacji cen**
(metoda stosowana przy wycenie zużycia materiałów przy ściśle określonym przedsięwzięciu).

Wycena wg stałych cen ewidencyjnych

Ustalanie cen stałych ewidencyjnych

- Planowane ceny nabycia,
- Średnie ceny z poprzednich okresów.

3. Usługi obce

Wartość usług świadczonych danej jednostce
przez jednostki zewnętrzne

4. Podatki i opłaty

- Podatki kosztowe – które obciążają koszty działalności np.: podatek od nieruchomości, rolny, akcyzowy, gruntowy, itd.
- Opłaty różne – np.: celne, sądowe, notarialne, administracyjne, lokalne, za wieczyste użytkowanie gruntów.

5. Wynagrodzenia

Wynagrodzenia pieniężne i wartości świadczeń w naturze.

Elementy wynagrodzeń:

- wynagrodzenie zasadnicze,
 - dodatek stażowy,
 - nadgodziny.

6. Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia

- Składki ZUS płacone przez pracodawcę
- Odpisy na fundusze specjalne:
 - f. gwarantowanych świadczeń pracowników
 - f. pracy
 - f. zakładowych świadczeń zdrowotnych
- Inne świadczenia (w zależności od specyfiki firmy):
 - wydatki na BHP
 - koszty badań profilaktycznych
 - koszty odzieży ochronnej, roboczej
 - koszty napojów chłodzących – latem
 - koszty szkoleń
 - bilety miesięczne

7. Pozostałe koszty rodzajowe

- Podróże służbowe,
- Koszty reprezentacji i reklamy,
- Ubezpieczenia majątkowe,
- Inne koszty.

Oba warianty Rachunku Wyników mają ogromne
znaczenie sprawozdawcze i zarządcze

W wariancie kalkulacyjnym koszty działalności operacyjnej podstawowej są wykazywane wg miejsc powstawania

Koszty wg miejsc powstawania

- Koszty działalności podstawowej (bezpośrednie)
- Koszty działalności pomocniczej (pośrednie)
- Koszty sprzedaży
- Koszty ogólnego zarządu

Koszty bezpośrednie

Do kosztów bezpośrednich zalicza się:

- Materiały bezpośrednie,
- Paliwo i energię technologiczną,
- Wynagrodzenia bezpośrednie i narzuty na wynagrodzenia bezpośrednie,
- Inne (specjalne) koszty bezpośrednie

Koszty pośrednie

Do kosztów tych zalicza się 4 kategorie kosztów:

- Koszty wydziałowe,
- Koszty ogólnego zarządu,
- Koszty zakupu,
- Koszty sprzedaży.

Koszty wydziałowe

Są to koszty związane z ruchem maszyn i urządzeń produkcyjnych, środków transportowych i urządzeń, utrzymaniem pomieszczeń wydziałów, kierowaniem i administracją wydziału, składowaniem i kontrolą techniczną produktów.

Koszty ogólnego zarządu

Są to koszty ponoszone w celu funkcjonowania przedsiębiorstwa jako całości. Koszty te obejmują:

- Koszty administracyjno-gospodarcze związane z utrzymaniem zarządu przedsiębiorstwa (wynagrodzenia pracowników zarządu, koszty służbowych podróży pracowników zarządu, koszty biurowe, opłaty za usługi i świadczenia związane z administrowaniem przedsiębiorstwa, itp.);
- Koszty ogólnogospodarcze związane z tą częścią działalności produkcyjnej, która nie dotyczy poszczególnych wydziałów (koszty utrzymania magazynów, transportu ogólnozakładowego, straż przemysłową, koszty nieprodukcyjne, narzuty specjalne, itp.)

Koszty zakupu

Obejmują koszty poniesione przez przedsiębiorstwo w związku z dostarczaniem zakupionych materiałów do miejsca ich składowania w przedsiębiorstwie, nieobjęte ceną zakupu materiałów. Koszty te są związane przede wszystkim z załadunkiem, przewozem, wyładunkiem i sortowaniem materiałów

Koszty sprzedaży

Są to koszty ponoszone przez przedsiębiorstwo po przekazaniu produktów z wydziałów produkcyjnych do magazynów wyrobów gotowych albo do wysyłki lub wydania odbiorcy. Do kosztów sprzedaży zalicza się: koszty przewozu, koszty opakowań, koszty reklamy, opłaty za ubezpieczenia transportowe, itp.

Przychody i koszty związane z pozostałą działalnością operacyjną

- Działalność socjalna
- Zbycie środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych
- Odpisanie należności i zobowiązań przedawnionych, nieściągalnych, umorzonych
- Utworzenie i rozwiązanie rezerw
- Odpisy i ich korekty aktualizujące wartość aktywów
- Odszkodowania, kary, grzywny
- Przekazanie lub otrzymanie nieodpłatne, w tym w drodze darowizny aktywów na inne cele niż nabycie lub wytworzenie środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych

Przychody i koszty związane z pozostałą działalnością finansową

- Przychody finansowe:
 - dywidendy i udziały w zyskach
 - uzyskane odsetki
 - zysk ze zbycia inwestycji
 - z aktualizacji wartości inwestycji
 - dodatnie różnice kursowe
- Koszty finansowe:
 - zapłacone odsetki
 - prowizje od pożyczek i kredytów
 - zapłacone dyskonto
 - strata ze zbycia inwestycji
 - ujemne różnice kursowe

Rachunek zysków i strat pozwala na ustalenie wyniku finansowego na trzech poziomach:

- operacyjnym, pozwalającym ustalić wynik operacyjny;
- finansowym, na którym określa się wynik z działalności gospodarczej przedsiębiorstwa;
- nadzwyczajnym, na którym koryguje się wynik z działalności gospodarczej o zdarzenia nadzwyczajne w celu uzyskania wyniku finansowego brutto.

Tabela 5. Przykładowa struktura rachunku wyników (zysków i strat)

Działalność podstawowa (operacyjna)	<ul style="list-style-type: none"> A. Przychody z działalności podstawowej B. Koszty działalności podstawowej C. Zysk/strata ze sprzedaży (A-B)
Działalność pozostała operacyjna	<ul style="list-style-type: none"> D. Pozostałe przychody operacyjne E. Pozostałe koszty operacyjne F. Zysk/strata na działalności operacyjnej (C+D-E)
Działalność finansowa	<ul style="list-style-type: none"> G. Przychody finansowe H. Koszty finansowe I. Zysk/strata z działalności gospodarczej (F+G-H)
Działalność losowa	<ul style="list-style-type: none"> J. Zyski nadzwyczajne K. Straty nadzwyczajne L. Zysk/strata brutto (I+J-K)
Poziom podziału wyniku	<ul style="list-style-type: none"> M. Podatek dochodowy N. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku/zwiększenia straty O. Zysk/strata netto (L-M-N)

Sprawozdanie finansowe

Jaka jest różnica pomiędzy Bilansem, a Rachunkiem Wyników?

Bilans – pokazuje majątek jednostki

RW – pokazuje efekty jego wykorzystania

Sprawozdawczość finansowa

- Punktem wyjścia dla każdej jednostki gospodarczej prowadzącej księgi rachunkowe jest sprawozdanie finansowe składające się z trzech elementów:
 1. Bilansu,
 2. Rachunku zysków i strat,
 3. Informacji dodatkowej

- Dodatkowo jednostki, których sprawozdania finansowe podlegają corocznemu obowiązkowemu badaniu przez biegłego rewidenta sporządzają:
 4. Rachunek przepływów pieniężnych,
 5. Zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym.

Informacja dodatkowa

- Jest trzecim elementem sprawozdania finansowego.
- Przedstawia dane i objaśnienia, które nie zostały ujęte w pozostałych elementach sprawozdania, a które są potrzebne, żeby jasno i rzetelnie ocenić sytuację majątkową i finansową organizacji.

Rolą Informacji Dodatkowej (ID) jest uszczegółowienie danych

- Naczelną zasadą przy sporządzaniu ID jest zasada **ISTOTNOŚCI**
- Oznacza ona, że zamieszcza się tylko informacje, które są ważne dla oceny działalności organizacji.

Informacja Dodatkowa w myśl zasady o rachunkowości składa się z dwóch części:

1. Wprowadzenie do sprawozdania finansowego (umieszczone na początku przed bilansem)
2. Dodatkowe informacje i objaśnienia

INFORMACJA DODATKOWA

WPROWADZENIE DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

- INFORMACJE CHARAKTERYZUJĄCE JEDNOSTKĘ
nazwa i siedziba firmy, przedmiot działalności,
organ rejestrowy
- PRZYJĘTY OKRES SPRAWOZDAWCZY
rok kalendarzowy lub okres 12 kolejnych miesięcy
- ZAKRES SPRAWOZDANIA
jeżeli jest to sprawozdanie łączne lub powstało
po połączeniu jednostek
- O ZATRUDNIENIU I WYNAGRODZENIACH
np. przeciętne wynagrodzenia członków zarządu
- OPIS ZASAD (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI
np. metody wyceny aktywów i pasywów, wariant wyniku
finansowego, podział zysku
- ZAŁOŻENIE O ZDOLNOŚCI FIRMY
DO KONTYNUACJI DZIAŁALNOŚCI

DODATKOWE INFORMACJE I OBJAŚNIENIA

- DO BILANSU
np. szczegółowy opis zmian wartości rzeczowych aktywów
trwałych, dane o strukturze kapitału podstawowego
- DO RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT
np. informacje o kosztach rodzajowych, gdy firma stosuje
wariant kalkulacyjny, struktura przychodów
- DO RACHUNKU PRZEPIŹYWÓW PIENIĘŻNYCH
np. struktura środków pieniężnych, dodatkowe przepływy pieniężne
metodą pośrednią, gdy firma wybrała metodę bezpośrednią
- O ZNACZĄCYCH ZDARZENIACH
zdarzenia z lat poprzednich i zdarzenia, jakie nastąpiły
po dniu bilansowym
- DODATKOWE INFORMACJE
które mają wpływ na ocenę sytuacji majątkowej
i finansowej jednostki

Informacja dodatkowa zawierać może:

- Umowy leasingowe,
- Zamiana zobowiązań na udziały,
- Obrót barterowy,
- Zapłata za zobowiązania aktywami niepieniężnymi,
- Zapłata udziałami w przedsiębiorstwie.

Analiza rachunku zysków i strat

Analiza rachunku zysków i strat może przebiegać na trzy sposoby:

- analiza pozioma rachunku zysków i strat,
- analiza pionowa rachunku zysków i strat,
- badanie relacji zachodzących pomiędzy poszczególnymi kategoriami wyniku finansowego.

- Z analizą poziomą mamy do czynienia przede wszystkim w przypadku analizy dynamiki zmian określonych pozycji rachunku zysków i strat z poszczególnych okresach. Polega ona na ocenie zmienności strumieni reprezentujących przychody, koszty i wynik finansowy.
- Jako przykład można podać analizę dynamiki wartości sprzedaży w okresie n i $n+1$:
 - *sprzedaż w okresie n : 1000 zł*
 - *sprzedaż w okresie $n+1$: 1200 zł*
 - *analiza pozioma dynamiki zmian: sprzedaż w okresie $n+1$ wzrosła nominalnie o 20% w odniesieniu do okresu n ($1200/1000 * 100\%$)*

Analiza pionowa przychodów i kosztów (analiza struktury) polega na określeniu udziału poszczególnych pozycji przychodów oraz kosztów w ich wartości zbiorczej (przychody ogółem lub koszty ogółem). Analiza ta pozwala na wyszukanie tendencji pozytywnych bądź negatywnych w kształtowaniu się struktury kosztów lub przychodów na przestrzeni analizowanego okresu (np. trzech lat obrachunkowych).

Przykład

Koszty usług obcych w okresie n: 14 000

Koszty ogółem w okresie n: 85 000

Koszty usług obcych w okresie n+1: 15 000

Koszty ogółem w okresie n+1: 100 000

Udział kosztów usług obcych w okresie n: $14\ 000/85\ 000 * 100\% = 16,47\%$

Udział kosztów usług obcych w okresie n+1: $15\ 000/100\ 000 * 100\% = 15,00\%$.

Na podanym przykładzie widzimy, że koszty usług obcych wzrosły z 14 000 do 15 000 w okresie n+1 (wzrost o 7,14%, tj. $15\ 000/14\ 000 * 100\%$) ale ich udział w kosztach ogółem zmniejszył się o 1,47 punktu procentowego ($16,47\% - 15,00\% = 1,47$).

Może to oznaczać, że albo przedsiębiorstwo w mniejszym stopniu zaczęło korzystać z usług firm zewnętrznych albo uzyskało niższe ceny usług obcych u swoich podwykonawców.

W analizie finansowej dotyczącej rachunku zysków i strat możemy dokonać badania relacji zachodzących pomiędzy poszczególnymi kategoriami wyniku finansowego.

Relacja zysku z działalności operacyjnej do zysku ze sprzedaży	$\frac{\text{Zysk z działalności operacyjnej} \times 100\%}{\text{Zysk ze sprzedaży}}$	Informuje, jaka część zysków z działalności zasadniczej została wygenerowana bądź pochłonięta na pozostałej działalności operacyjnej
Relacja zysku brutto do zysku z działalności operacyjnej	$\frac{\text{Zysk brutto}}{\text{Zysk z działalności operacyjnej}} \times 100\%$	Jaka część zysku brutto została wygenerowana bądź pochłonięta na etapie działalności finansowej przedsiębiorstwa lub w wyniku zdarzeń nadzwyczajnych
Relacja zysku brutto do zysku ze sprzedaży	$\frac{\text{Zysk brutto}}{\text{Zysk ze sprzedaży}} \times 100\%$	Informuje, jaka część zysku brutto wygenerowana została bądź pochłonięta poza podstawową (zasadniczą działalnością) Jednostki
Relacja zysku netto do zysku ze sprzedaży	$\frac{\text{Zysk netto} \times 100\%}{\text{Zysk ze sprzedaży}}$	Informuje, jaka część zysku wygenerowana została bądź pochłonięta poza podstawową (zasadniczą działalnością) Jednostki uwzględniając obciążenia podatkowe wyniku finansowego
Efektywna stopa opodatkowania	$\frac{\text{Podatek dochodowy} \times 100\%}{\text{Zysk brutto}}$	Informuje o efektywnej wysokości stopy podatkowej
Relacja dywidendy do zysku netto	$\frac{\text{Dywidenda} \times 100\%}{\text{Zysk netto}}$	Informuje, ile jaki procent zysku netto został wypłacony jako dywidenda
Relacja zatrzymanej części zysku w jednostce do zysku netto	$\frac{\text{Zatrzymana część zysku netto} \times 100\%}{\text{Zysk netto}}$	Informuje, ile jaki procent zysku netto został zatrzymany w Jednostce

Dziękuję za Uwagę